

UČENJE NA PROSTEM – DREVO PLATANA / Vesna Jarh, dipl. vzg. / Vrtci Občine Žalec

Igra je otrokova najpomembnejša dejavnost. Poteka lahko v igralnici, garderobi, na igrišču, parku, gozdu ... V svojem prispevku opisujem dejavnosti na prostem, ki sem jih izvajala v mestnem parku v našem kraju. Izpostavila bi predvsem naslednjo misel gozdne pedagogike, ki me je privabila, da pogosteje izvajam dejavnosti v naravnem okolju:

Otroci se ne učijo na tradicionalni način, ampak se učijo skladno z zmožnostmi, ki jim jih ponuja naravno okolje, v katerem so. Snov, ki bi jo radi posredovali otrokom, osmislimo in jim jo vselej podamo prek igre.

Gozdna pedagogika tako izhaja iz mišljenja, da je narava tiste vrste najboljše učiteljica, ki omogoča tako otrokom kot odraslim življenjsko učenje.

Otroci naj bi si skozi izkušnje, odkritja in doživetja v parku izoblikovali osebni odnos do mestnega parka. V ospredju je učenje prek igre ter neposredno pridobivanje izkušenj iz dogajanj v naravi. Otrokom je bilo omogočeno doživetje nasada različnih dreves s čutili. Otroci so vohali, tipali, okušali in poslušali. To jim je omogočalo opazovanje, raziskovanje in spoznavanje.

Učenje naravoslovnih pojmov pri 3- do 4-letnih otrocih je bil izziv tudi zame. Pred izdelavo projektne naloge sem oblikovala nekatera izhodišča:

- večkratni obisk parka v našem mestu bo pozitivno vplival na otrokovo doživljanje parka kot nasada različnih zanimivih dreves;
- s pomočjo platane v mestnem parku se otroci učijo sobivanja z naravo in oblikujejo odnos do naravnih danosti.

Kurikulum v vrtcu temelji na šestnajstih načelih, ki opredeljujejo pristope k uresničevanju ciljev na posameznih področjih dejavnosti (gibanje, jezik, umetnost, družba, narava in matematika). Kot za vsa področja je tudi za področje narave nanizanih kar nekaj primerov dejavnosti za najmlajše otroke do treh let in za drugo starostno obdobje od treh do šestih let. Otroci so že po naravi radovedni raziskovalci sveta, ki jih obdaja. Kurikulum

predvideva doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave. Skozi uresničevanje zapisanih ciljev v kurikulumu otroci spoznavajo živa bitja, njihova okolja in njihov način življenja.

V našem projektu je bila moja vloga pomembna predvsem z vidika organiziranja časa in prostora, v katerem so otroci z igro in raziskovanjem, to je z lastnimi izkušnjami, gradili svoje znanje o naravi. Organizirala sem možnosti za aktivno učenje, s katerim sem otrokom omogočala raziskovanje, pridobivanje izkušenj, spodbujala sodelovalno učenje, tako da so otroci pridobili znanje in razumevanje na višji kognitivni ravni. Pomemben del učnega procesa je bilo tudi dokumentiranje vsega, kar je v procesu potekalo. Fotografija kot dokument je zabeležila le trenutke dogajanja, zapisi o otrokovih dejavnosti pa predstavljajo celoten proces, ki ga dopolnjujejo njihovi izdelki in zapisi staršev.

Izvajanje predstavljene naravoslovne vsebine je potekalo dlje časa, šlo je za skladen proces, v katerem je bila vsaka izvedena dejavnost nadgradnja prejšnje in hkrati podlaga za dejavnost, ki smo jo izvajali naslednjič, torej ob naslednjem obisku parka. Načrtovana vsebina v izvedbenih oblikah dejavnosti se je realizirala prek zastavljenega globalnega cilja: *otrok se sreča z okoljem, v katerem živi, se giblje, odkriva, spoznava, doživlja in hkrati razvija svoje miselne sposobnosti.*

POTEK DEJAVNOSTI

Otrokom sem zastavila vprašanje: Kaj vse lahko najdete v našem mestnem parku? Otroke sem z vprašanjem motivirala in sledila je nevihta idej: potke, gozd, drevesa, velika drevesa, klopi, polži, ptice, trava, žuželke, smeti ... Vse odgovore sem zapisala na plakat. Ob zapisanem je sledil sproščen pogovor,

s katerim smo razvrstili njihove ideje. Za otroke je bilo zbiranje idej tudi zabavno, na osnovi asociacij so dodajali nove in nove ideje.

Pogovor je otroke motiviral, zato sem jim predlagala, da gremo na sprehod do parka, kjer bodo lahko opazovali okolje. Otroke je v parku navdušilo staro, visoko drevo – platana. Okrog njega so hodili, ga objemali, aktivno opazovali in ga opisovali. Opazovanje so doživeli z vsemi čutili.

Moja nadaljnja spodbuda otrokom je bila, da poiščemo ime za to drevo, ki jih je tako prevzelo. Spet je sledila nevihta idej in na koncu je platana soglasno dobila ime Elvis.

Drevo v mestnem parku smo opazovali v vseh letnih časih. Jeseni smo opazovali spremembe barve listja, se igrali z listjem, naredili obrise listov. V igralnici smo postavili aktualni kotic in ga poimenovali »Naš Elvis«. Pri postavljanju in urejanju kotic so otroci ves čas aktivno sodelovali (dajali ideje, prinašali lubje, določali prostor ...). Ko je bilo drevo postavljeno, so bili ponosni. Starši so se odzvali in vsakemu obrisanemu listu dodali napisano sporočilo. V koticu je nastala prava zbirka sporočil o naravi, pesmic, zapisanih dogodivščin in pravljice. Pozimi smo opazovali drevo v zasneženem parku. V igralnici pa smo mu ob bližajočih se praznikih iz slanega testa naredili obesek in ga okrasili okoli debla. V pomladnem času smo čas namenili opazovanju sprememb na našem drevesu (brst, nove liste, pa tudi popke in cvetove na drugih drevesih v parku). Opazovanje se je povezalo s tipom in vonjem. Ob vsakem obisku parka so drevo otroci objemali, zraven vriskali, o tem pripovedovali staršem in jih navduševali za opazovanje platane. Pogosto so se odpravili v park

skupaj s starši in platano opazovali v krogu družine. Vključevanje staršev v delo oddelka je bilo zaželeno. Med raziskovalnimi dejavnostmi so starši otrokove aktivnosti v vrtcu spremljali. Z zanimanjem so si ogledovali naše plakate, izdelke in aktualnost koticika. Spontano izražanje navdušenja otrok je starše motiviralo za skupno opazovanje tega prekrasnega drevesa v našem mestnem parku.

Ker je bila večina naših naravoslovnih dejavnosti miselno zahtevnih, sem vključevala tudi dejavnosti z drugih področij kurikula. Predvsem dejavnosti s področja umetnosti, jezika in gibanja sem vnašala z namenom sprostiti otroke in jih gibalno, ustvarjalno in govorno motivirati. Tako sem upoštevala enega osnovnih načel predšolskega kurikula – načelo uravnovešenosti, ki omogoča, da otrok napreduje na vseh razvojnih področjih.

MOJE UGOTOVITVE

Otroci uporabljajo vse več naravoslovnih izrazov (drevesa, imena dreves, park, nasad, lubje, deblo, krošnja ...), ki so jih usvojili in jih sedaj umeščajo v svojo komunikacijo. V igralnici imamo sedaj občasen koticček, v katerem zbiramo naravne materiale (lubje različnih dreves, semena, vejice ...). Otroci na igrišču in sprehodih zelo radi pokažejo na druga drevesa, opazijo razlike, pripovedujejo o videnem in tako povežejo usvojeno znanje z videnim in opaženim.

Majhni otroci posnemajo vzgojitelja. Zato je načrtovanje in vodenje bogatih in spodbudnih učnih situacij še kako pomembna vloga vzgojitelja. Upoštevanje načel kurikula je izjemnega pomena tako pri načrtovanju kot pri vodenju otrok skozi proces. Z analizo in evalvacijo pa vzgojitelj ob vseh izdelkih, zbranih med izvedbenim

procesom, vidi bogastvo načrtovane vsebine. Sama kot izvajalka lahko potrdim, da je nujno treba zasnovati izobraževanje z otroki s čim pogostejšim bivanjem v naravi, predvsem zato, ker je praksa pokazala, da so bili otroci vedno znova navdušeni nad tem okoljem, tudi ob večkrat izvedenem obisku istega prostora (v našem primeru parka). Otroci imajo unikaten in nepovnljiv način spoznavanja naravnega okolja. White (2008) pravi, da so otroci pri igri svobodnejši. So na svežem zraku in doživljajo neposredno izkušnjo delovanja vremenskih elementov in pojavov. Otroci so pod vplivom pristnih in realnih izkušenj, ki v kognitivnem razvoju otroka predstavljajo neki smisel. So v emocionalnem in mentalnem stanju, ki jim omogoča razvoj socialnih spretnosti, v elementu, ki jim omogoča raziskovanje, tveganje in kreativno mišljenje, in so zaradi opravljenih izzivov bolj dobrovoljni, poveča pa se jim tudi pozitivna samopodoba (Juvan 2013).

Zadovoljna in ponosna sem na otroke, saj iz vsakodnevnih pogovorov z njimi in njihovimi starši ugotavljam, da so otroci s svojo navdušenostjo starše pritegnili k sodelovanju – sedaj družine park, pa tudi gozd, pogosteje obiskujejo.

Literatura

- Srpčič A. (2014) *Učenje naravoslovnih pojmov z raziskovanjem kamnin in prsti v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- Juvan M. (2013) *Vpliv gozdne pedagogike na razvoj okoljske etike pri predšolskem otroku*. Ljubljana. Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- Krnel D. (2001) *Narava*. V: Marjanovič Umek, L. (ur.) *Otrok v vrtcu: Priročnik h kurikulu za vrtce*. Maribor: Obzorja.
- Krnel, D. (2007) *Pouk z raziskovanjem. Naravoslovna solnica*, let. 11 (št. 3), str. 8–11.
- Kurikulum za vrtce*. (1999). Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo.
- Lepičnik - Vodopivec J. (2006) *Okoljska vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: AWTS.

